

När flygplatser försvinner

Flygplatser, och tillhörande infrastruktur för luftfarten, är av strategisk betydelse för försvaret av Sverige och för vårt stöd till allierade. En avveckling av denna infrastruktur i västra Sverige får negativa konsekvenser för totalförsvarets förmåga både på nationell och regional nivå. Det visar en rapport från Myndigheten för totalförsvarsanalys, MTFA.

Myndigheten har analyserat vilka konsekvenser en avveckling eller neddimensionering av luftfartsinfrastruktur i västra Sverige kan få för totalförsvaret. MTFA har använt förändringen av Säve flygplats som en fallstudie.

Rapporten visar att staten har begränsad möjlighet att påverka en avveckling eller neddimensionering av luftfartsinfrastruktur som inte ägs av staten. Samtidigt visar den att sådana förändringar kan få negativa konsekvenser för totalförsvarets förmåga samt för Sveriges åtaganden inom Nato.

- Det är viktigt att de myndigheter som fattar beslut om förändringar av luftfartsinfrastruktur har rutiner för att samverka så att totalförsvarets intressen tas till vara. Det är också viktigt att beslutsfattare, både på nationell och regional nivå, kan få en samlad bild av totalförsvarets behov av luftfartsinfrastruktur för att kunna fatta välavvägda beslut, säger Martin Talvik, analytiker på MTFA.

Fallstudien om Säve flygplats visar att flygplatsen med tillhörande område även efter förändringen har en viktig roll inom totalförsvaret. Den visar på komplexiteten i de bedömningar som berörda myndigheter behöver göra när civil luftfartsinfrastruktur avvecklas och att flygplatser kan vara viktiga för totalförsvaret på andra sätt än som start- och landningsplats för flyg. I Säves fall handlar det om att flygplatsen är viktig som till exempel landningsplats för helikopter och för Försvarsmaktens möjligheter att växa i området. Det är också angeläget att den verksamhet som frivilligorganisationerna bedrivit på Säve flygplats får förutsättningar att kunna fortsätta på annan plats.

Kontakt

- Presskontakt: Karin Borgefors, kommunikationsansvarig, 073-752 32 47 och karin.borgefors@mtfa.se

Om Myndigheten för totalförsvarsanalys

Myndigheten för totalförsvarsanalys (MTFA) har till uppgift att följa upp, analysera och utvärdera verksamheten inom totalförsvaret samt att bistå regeringen med kvalificerade kunskapsunderlag. Myndigheten har cirka 35 anställda. Ansvarigt departement är Försvarsdepartementet.

Bakgrund och rapporten i sammanfattning

Myndigheten för totalförsvarsanalys (MTFA) har på uppdrag av regeringen genomfört en analys av vilka konsekvenser en avveckling eller neddimensionering av befintlig luftfartsrelaterad infrastruktur i Västsverige kan medföra för totalförsvaret. Särskild vikt har lagts vid att bedöma hur Försvarsmaktens förmåga att fullgöra sina uppgifter i regionen påverkas.

MTFA konstaterar att luftfartsinfrastruktur i Västra militärregionen är av strategisk betydelse för försvaret av Sverige och för stöd till allierade. En avveckling eller neddimensionering av luftfartsinfrastruktur inom regionen kan därför få negativa konsekvenser för totalförsvarets förmåga både på nationell och regional nivå samt för Sveriges åtaganden inom Nato.

Det finns ömsesidiga beroenden mellan luftfartsinfrastrukturen och annan transportinfrastruktur som vägar, järnvägar och hamnar. Luftfartsinfrastruktur som flygplatser kan också vara viktiga för totalförsvaret på andra sätt än som start- och landningsplats för flyg, vilket en fallstudie av förändringen av Säve flygplats visar. MTFA anser därför att det är viktigt att större förändringar i luftfartsinfrastrukturen nog analyseras och beaktas ur ett totalförsvarsperspektiv innan de genomförs.

För att myndigheterna inom totalförsvaret ska kunna bedöma konsekvenserna av en förändring i luftfartsinfrastrukturen, behöver det militära och civila försvarets behov av sådan infrastruktur vara identifierade och kända. MTFA har funnit att Försvarsmakten har kommit längre än myndigheterna inom det civila försvaret i att identifiera sina behov och planera utifrån dessa. Detta kan leda till att det saknas underlag för att fullt ut kunna bedöma totalförsvarets behov av luftfartsinfrastruktur vid beslut om förändringar. MTFA anser därför att det är angeläget att beredskapsmyndigheterna prioriterar arbetet med att identifiera det civila försvarets behov av luftfartsinfrastruktur. Till dess att detta är gjort saknas en samlad bild av totalförsvarets behov av luftfartens infrastruktur.

Staten har begränsade möjligheter att påverka en neddimensionering eller avveckling av luftfartsinfrastruktur som inte ägs av staten. Samtidigt kan det vara både kostsamt och tidskrävande att vid behov återställa infrastrukturen. MTFA anser därför att det är viktigt att de myndigheter som fattar beslut om förändringar av luftfartsinfrastruktur har rutiner för samverkan som möjliggör att totalförsvarets intressen beaktas. För att kunna fatta välavvägda beslut som tar hänsyn till totalförsvarets behov är det också viktigt att beslutsfattare kan få en samlad bild av totalförsvarets behov av luftfartsinfrastruktur. Fallstudien om förändringen av Säve flygplats visar att flygplatsen med tillhörande område även efter förändringen har en viktig roll inom totalförsvaret. Fallstudien visar också på komplexiteten i de bedömningar som berörda myndigheter behöver göra när civil luftfartsinfrastruktur avvecklas.

MTFA konstaterar att Säve flygplats betydelse för totalförsvaret har analyserats och totalförsvarets behov har kommit till uttryck i beredningsprocessen inför

Myndigheten för totalförsvarsanalys

beslutet. Förändringen innebär att avvecklingen av en verksamhet som är av betydelse för totalförsvaret leder till att annan verksamhet, som också är viktig för totalförsvaret, kan få utrymme att växa.

MTFA konstaterar även att förändringen får negativa konsekvenser för de frivillorganisationer som bedrivit verksamhet på Säve flygplats. MTFA anser att frivilligorganisationernas verksamhet är viktig för totalförsvarets förmåga och att det är angeläget att den får förutsättningar att kunna bedrivas vidare på annan plats.